

Z Ameriky na Pražský hrad

Stal se neodmyslitelnou součástí našeho politického života. Jeho hlas se poprvé ozval na vlnách Svobodné Evropy, pak jsme si jeho názory mohli přečíst i v Zemských novinách. Poradce prezidenta a ředitel politického odboru Kanceláře prezidenta republiky Jiří Pehe pokládá za štěstí, že prošel emigrací a mohl se vrátit domů.

■ Odkud se vlastně vynořil doktor Pehe?

Jako každý emigrant jsem nejdříve pracoval, kde se dalo, abych přežil. Byla to tvrdá, ale užitečná škola. Vydělával jsem si jako číšník v restauraci U Vašatů, pak jako recepční v hotelu. Asi po dvou letech jsem se dostal na Kolumbijskou univerzitu. Po absolvování jsem získal místo v organizaci, která se zabývá studiem občanských a politických svobod ve světě a každoročně publikuje jejich přehled. Je to srovnávací studie, která se v USA dost používá. Začal jsem tam publikovat, dostal jsem zakázky z velkých deníků, jako je New York Times, a v roce 1988 mi nabídli místo v Rádiu Svobodná Evropa, měl jsem nastoupit jako analytik se zaměřením na Československo. Do Mnichova jsme se přestěhovali v srpnu 1988; v roce 1994, kdy jsem odcházel do Prahy, jsem byl šéfem výzkumného ústavu analýzy východní Evropy.

■ Jak se člověk stane politologem?

Musí zde být zájem o politiku a veřejné dění, schopnost toto dění analyzovat a vzdělanostní zázemí. Já jsem vystudoval Právnickou fakultu UK. Zálibu jsem však měl ve filozofii, a tak jsem ji na Filozofické fakultě UK studoval večerně. V emigraci na Kolumbijské univerzitě ve Spojených

státech jsem kromě politiky studoval i mezinárodní vztahy. Měl jsem vynikající profesoři. Nesmírně jsem si vážil Zbigniewa Brzezinského.

■ Žil jste dlouho venku. Co si myslíte o českých lidech?

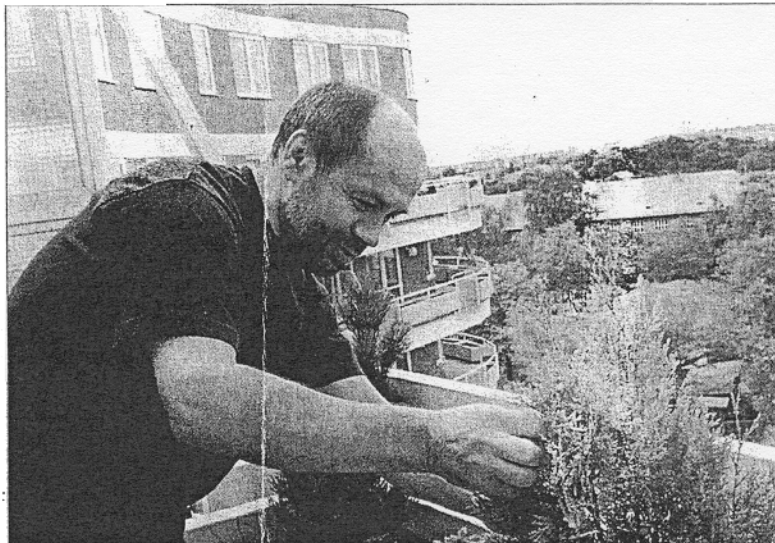
Češi nejsou o nic horší než obyvatelé jiných zemí. Pouze byli dlouho zavřeni v kleci a vystaveni obrovskému nivelizačnímu tlaku. To se samozřejmě projevuje na jejich chování. Současně se projevují i kladné vlastnosti: podnikavost, liberální pohled na svět. Není to společnost svázaná dogmaty, je otevřená svým viděním světa. Samozřejmě, že se zde projevuje oněch čtyřicet let komunismu v určitých formách netolerance třeba vůči menšinám.

■ Myslíte si, že jsme rasisté?

Latentní rasismus zde existuje, ale ten existuje v každé společnosti. Latentním rasistou je každý. Dokonce i Američané, kteří pokročili v tomto boji nejdále, se musí hlídat. Je to neustálý souboj se sebou samým. Aby se člověk na někoho, kdo vypadá jinak, kdo myslí jinak, nevidí s podezřením, předsudky. Pomáhá tomu ono otevření společnosti, pohyb v různých kulturách, cestování.

■ Jste šéfem politického odboru Kanceláře prezidenta republiky. Na Hrad se ale jen tak někdo nedostane.

Díky publikační činnosti jsem byl zván na schůzky jak s pracov-

■ Jiří Pehe ošetřuje svoji zeleň na balkoně.

níky prezidentské kanceláře, tak s prezidentem. Poprvé jsem přišel na Pražský hrad počátkem roku 1997. V létě jsem byl požádán, zda bych nepřevzal zahradniční odbor Kanceláře prezidenta republiky. Když pak byl sloučen odbor domácí a zahraniční politiky, stal jsem se šéfem nového politického odboru.

■ Shoduje se současnost s vašimi předvolebními prognózami?

Každý politolog měl několik hypotéz, jednou z nich byl i vznik velké koalice mezi ČSSD a ODS. Co však nebylo jasně, byly parametry této koalice. V praxi jde velká koalice do vlády a vytvoří společný program. V tomto případě vznikl zvláštní hybrid. Nic-

méně jedná se o formu koalice, neboť se obě strany dohodly na programových cílech, jako je změna Ústavy a volebního zákona. To jsou důležité záležitosti života společnosti. Pokud tedy tyto strany tvrdí, že je to záležitost čistě procedurální, není to pravda, neboť mají společný program, který chtějí společně uskutečnit.

■ Jak vaše malá dcera reaguje na společenskou angažovanost svého otce?

Rozumně. Pouze si stěžuje, že měl vidět více v televizi než doma. Na druhou stranu to však u ní probouzí zájem o politické dění, a tak o něm se mnou diskutuje. Musím se přiznat, že ač politolog, nebyl bych schopen z paměti vy-

jmenovat všechny strany, které se zúčastnily voleb. Dcera to dokázala.

JIŘÍ PEHE, politolog

- narodil se v roce 1955 v Rykycanech
- Vystudoval Právnickou a Filozofickou fakultu Univerzity Karlovy
- v roce 1981 emigroval přes Jugoslávii do Itálie a posléze do USA, kde po dvou měsících obdržel politický azyl
- v emigraci byl číšníkem, vrátným, redaktorem New York Times a Rádía Svobodná Evropa
- od roku 1997 pracuje v Kanceláři prezidenta republiky
- ženatý, dcera Veronice je deset let

■ Co pokládáte ve svém dosavadním životě za největší úspěch?

Úspěch závisí na pohledu. Dnes to bude výhra v ranním tenisovém zápase. Jinak si však myslím, že z toho rozhodnutí emigrovat, kdy člověk vše ztratil a musel začít úplně od nuly, se mi nakonec podařilo vyzískat mnoho pozitivního. Jak neocenitelnou zkušenost, tak i další vzdělání.

■ Co u vás vyvolalo největší pocit štěstí?

Určitě narození mé dcery. Byl jsem mu přítomen, sledoval jsem celý ten zážrak a okamžik, kdy vystřelila do světa to byl okamžik absolutně štěstí.

■ Kdybyste se mohl znovu rozhodnout, co byste chtěl dělat?

Kdybych se opravdu moh rozhodnout znovu, chtěl bych se věnovat některé z věd, jež určují, kam se svět bude rozvíjet - astrofyzice, biochemii, genetice kému inženýrství. V době, kdy jsem končil gymnázium, byl studium těchto oborů téměř ne možná. ŠÁRKA HELMICOVÁ
Foto LEOS CHODURA